

Zmírnění socioekonomických dopadů pandemie koronaviru SARS CoV-2

Informační podklad ke kompatibilitě návrhu na vydání zákona o některých opatřeních ke zmírnění hospodářských a sociálních dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 a o změně zákona č. 159/2020 Sb., o kompenzačním bonusu v souvislosti s krizovými opatřeními v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2, a zákona č. 177/2020 Sb., o některých opatřeních v oblasti splácení úvěrů v souvislosti s pandemií COVID-19 (sněmovní tisk 844), s právem EU

Informační podklad č. 0844
květen 2020
autor: Daša Smetanková

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	ŘADA: STANOVISKA
Název: Zmírnění socioekonomických dopadů pandemie koronaviru SARS CoV-2	Typ řady: online
Autor: Smetanková, D.	URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=4
Číslo: Stanovisko č. 0844	První vydání řady: říjen 1998
Datum: květen 2020	Frekvence vydání řady: nepravidelná
Klíčová slova: covid-19; koronavirová krize; státní podpora	Zaměření: stanoviska kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU
	Jazyk: CZ
	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

**Oddělení
všeobecných
studií**

STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	

**Oddělení pro
evropské
záležitosti**

STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
---	--	---	--	---

**Oddělení
komunikace
a vzdělávání**

INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů
---	---	--	---	---

Informační podklad ke kompatibilitě návrhu na vydání zákona o některých opatřeních ke zmírnění hospodářských a sociálních dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 a o změně zákona č. 159/2020 Sb., o kompenzačním bonusu v souvislosti s krizovými opatřeními v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2, a zákona č. 177/2020 Sb., o některých opatřeních v oblasti splácení úvěrů v souvislosti s pandemií COVID-19 (sněmovní tisk 844), s právem EU

Úvod:

Navržená právní úprava reaguje na vývoj v souvislosti s koronavirovou pandemií covid-19. Jejím cílem je zmírnit socioekonomické dopady koronavirové krize. Návrh zavádí tato opatření:

- Navýšení ošetřovného v období od 11. března do 30. června 2020 na 80 % DVZ.
- Odklad splatnosti DPH za období od 1. ledna do 31. prosince 2020 o jeden rok.
- Prominutí silniční daně za rok 2020, již uhrazená daň se použije na úhradu daně za rok 2021.
- Nárok na nemocenské podle zákona o nemocenském pojištění při karanténě v období od 1. března do 31. srpna 2020 pro pojištěnce, kterým byla nařízena karanténa podle zákona o ochraně veřejného zdraví. Podpůrčí doba v tomto případě začíná prvním dnem karantény. Navrhuje se tedy, aby nemocenské z ČSSZ bylo vypláceno od prvního dne karantény, místo náhrady mzdy, jež vyplácí prvních 14 dnů zaměstnavatel při dočasné pracovní neschopnosti zaměstnance. Již vyplacenou náhradu má zaměstnanec vrátit zaměstnavateli.
- Neuplatňování úroku v případě posečkání (nebo splátkového kalendáře) úhrady daně schváleného v roce 2020.

Návrh dále obsahuje návrh na změnu zákona o kompenzačním bonusu (zákon č. 159/2020 Sb., o kompenzačním bonusu): upřesňuje definici krizových opatření (na krizová opatření dle krizového zákona nebo mimořádná opatření dle zákona o ochraně veřejného zdraví) a rozšiřuje podmínky pro získání kompenzačního bonusu.

- Návrh rozšiřuje subjekty kompenzačního bonusu (kromě OSVČ, jež nejsou zaměstnanci) také o:
 - OSVČ, jež je zároveň zaměstnanec;
 - zaměstnance vykonávající pracovní činnost na základě dohody o pracovní činnosti nebo dohody o provedení práce a mající povinnost odvádět pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti;
 - přeshraničního zaměstnance pravidelně překračujícího hranice, s trvalým pobytem v ČR, který je v pracovním poměru se zaměstnavatelem v Německu, Polsku, Rakousku nebo na Slovensku;
 - obchodní korporaci nebo družstvo, pokud je malým nebo středním podnikem.
- Dále se rozšiřují okruhy důvodů, pro které subjekt nemohl vykonávat svou činnost, jejichž naplnění vede k poskytnutí kompenzačního bonusu, a to o:
 - Omezení možnosti překračovat státní hranice.

- Rozšiřuje se také předmět kompenzačního bonusu o:
 - Činnost, která měla být vykonávána na základě dohody o pracovní činnosti nebo dohody o provedení práce v případě, že:
 - Zaměstnavatel zaměstnanci nepřidělil práci;
 - DPP nebo DPČ byla zrušena výpovědí.
- Návrh stanovuje výši kompenzačního bonusu na kalendářní den:
 - 250 Kč pro OSVČ vykonávající také zaměstnání;
 - 300 Kč pro zaměstnance na DPP nebo DPČ;
 - 500 Kč pro OSVČ, jež nejsou zároveň zaměstnanci, a přeshraniční pracovníky;
 - 70 % z třetiny nájemného provozovny v případě obchodní korporace nebo družstva (nejvíce 3 tisíce Kč)
- Podle návrhu má být kompenzační bonus vyplácen po celou dobu krizových nebo mimořádných opatření, které zcela nebo zčásti omezují výkon podnikání nebo pracovní činnosti na DPP nebo DPČ.

Dále se navrhuje změna zákona o některých opatřeních v oblasti splácení úvěrů v souvislosti s pandemií covid-19 (Zákon č. 177/2020 Sb.). Návrh stanovuje právo na úrok pro úvěrujícího za dobu trvání ochranné doby na polovinu úroku, který byl sjednán, nejvýše však úroku, který odpovídá úroku určenému zápůjční úrokovou sazbou ve výši repo sazby vyhlášené Českou národní bankou zvýšené o 8 procentních bodů. Navrhuje se tedy stanovení nižšího úroku, než stanovuje současná právní úprava, která umožňuje stanovit úrok pro spotřebitele ve výši úroku určeného zápůjční úrokovou sazbou ve výši repo sazby vyhlášené Českou národní bankou zvýšené o 8 procentních bodů a pro podnikatele úroku, který byl sjednán.

Stanovisko PI:

Návrh na navýšení ošetrovného:

Evropská unie v oblasti sociálního zabezpečení (do kterého oblast nemocenského pojištění spadá) vykonává koordinační pravomoc (prostřednictvím nařízení č. 883/2004¹ a prováděcího nařízení č. 987/2009²), případně podle čl. 153 a násl. Smlouvy o fungování EU (SFEU) sdílí kompetence s členskými státy a stanoví minimální normy v některých oblastech. Výše a podmínky nemocenských dávek, tedy i ošetrovného jsou v působnosti členských států. Z tohoto hlediska je navrhovaná úprava v souladu s právem EU.

Návrh na odklad splatnosti DPH za období od 1. ledna do 31. prosince 2020 o jeden rok:

Daň z přidané hodnoty (DPH) patří do oblasti nepřímých daní, která je upravena právem EU. Na základě SFEU je Rada EU zplnomocněna vydávat v režimu jednomyslného rozhodování harmonizační pravidla pro legislativu týkající se daně z přidané hodnoty, spotřebních daní a jiných nepřímých daní, pokud je taková harmonizace nezbytná pro vytvoření a fungování vnitřního trhu EU a zabránění narušení hospodářské soutěže. V právu EU je oblast DPH upravena zejména

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení

² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení

směrnicí Rady 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty. Termíny jsou však upravovány národní legislativou. Navrhovaná právní úprava proto není v rozporu s právem EU.

V reakci na pandemii covid-19 a její socioekonomické dopady přijala Komise dočasný rámec státní podpory, který na základě článku čl. 107 odst. 3 b) SFEU konstatuje, že celé hospodářství EU je vážně narušeno a státní podpora ve všech zemích EU je tak slučitelná s vnitřním trhem.³ Podle pozměňovacího návrhu k dočasnému rámci, pokud má odklad platby daní obecnou platnost a nezvýhodňuje určité podniky nebo určitá odvětví, nespadá do oblasti působnosti čl. 107 odst. 1 SFEU.⁴

Prominutí silniční daně za rok 2020:

Navrhovaná úprava se věcně týká problematiky, kterou právo EU přímo neupravuje.

Nárok na nemocenské podle zákona o nemocenském pojištění při karanténě:

Evropská unie v oblasti sociálního zabezpečení (do kterého oblast nemocenského pojištění spadá) vykonává koordinační pravomoc (prostřednictvím nařízení 883/2004 a prováděcího nařízení 987/2009), případně podle čl. 153 a násl. Smlouvy o fungování EU sdílí kompetence s členskými státy a stanoví minimální normy v některých oblastech. Výše a podmínky nemocenských dávek, tedy i v případě karantény, jsou v působnosti členských států. Z tohoto hlediska je navrhovaná úprava v souladu s právem EU.

Neuplatňování úroků v případě posečkání daně v roce 2020:

Navrhovaná úprava se věcně týká problematiky, kterou právo EU neupravuje.

Změna zákona o kompenzačním bonusu (zákon č. 159/2020 Sb.)

Poskytnutí kompenzačního bonusu může obecně vyvolávat pochybnosti, jestli se nejedná o nedovolenou veřejnou podporu. Problematiku státních podpor upravuje čl. 107 až 109 SFEU a nařízení Rady č. 2015/1589⁵. Podle čl. 107 odst. 1 SFEU jsou podpory poskytované v jakékoliv formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, v případě, že ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné s vnitřním trhem. Poskytnutí kompenzačního bonusu však nemá charakter nedovolené veřejné podpory, protože se jedná o neselektivní opatření, jež dopadá stejně na všechny a nezakládá nerovný přístup k subjektům.

Pochybnosti o slučitelnosti s právem EU však vzbuzuje vymezení „přeshraničního zaměstnance“ jako subjektu kompenzačního bonusu dle písm. d) § 2 odst. 1. „Přeshraničním zaměstnancem“ se dle navržené novely rozumí *„zaměstnanec s trvalým bydlištěm v České republice, který je v pracovním poměru k zaměstnavateli se sídlem v Německu, Rakousku, Slovensku nebo Polsku a za účelem výkonu zaměstnání pravidelně překračuje státní hranice.“* Za problematické považujeme jak zvolené kritérium trvalého bydliště, jež není českou právní úpravou definováno, tak omezení výplaty kompenzačního bonusu na zaměstnance v pracovním poměru k zaměstnavateli se sídlem v jednom ze čtyř sousedních států. Takováto úprava diskriminuje přeshraniční zaměstnance v pracovním poměru k zaměstnavatelům se sídly v jiných členských

³ EK: Státní podpora: Komise přijala dočasný rámec, který členskými státem umožní podpořit ekonomiku během šíření nákazy covid-19, 19. března 2020 [cit. 23. 3. 2020]

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_496

⁴ Sdělení Komise: Změna dočasného rámce pro opatření státní podpory na podporu hospodářství při stávajícím šíření koronavirové nákazy COVID-19 (2020/C 112 I/01)

⁵ Nařízení Rady (EU) 2015/1589 ze dne 13. července 2015, kterým se stanoví prováděcí pravidla k čl. 108 SFEU

státech. Smysluplnost navržené právní úpravy není zřejmá – jednak přeshraniční pracovník může pravidelně dojíždět za prací i do jiných než okolních členských států, jednak i kdyby dojížděl za prací do jednoho ze čtyř vyjmenovaných členských států, může být v pracovním poměru k zaměstnavateli se sídlem v jiném členském státě. Proto je **navržená úprava v tomto bodě neslučitelná s právem EU**.

Změna zákona o některých opatřeních v oblasti splácení úvěrů v souvislosti s pandemií COVID-19 (Zákon č. 177/2020 Sb.)

Představený návrh na změnu zákona má za cíl snížit úroky po dobu ochranné lhůty. Návrh může obecně vyvolávat pochybnosti, jestli se nejedná o nedovolenou veřejnou podporu. Problematiku státních podpor upravuje čl. 107 až 109 SFEU a nařízení Rady č. 2015/1589⁶. Podle čl. 107 odst. 1 SFEU jsou podpory poskytované v jakékoliv formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, v případě, že ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné s vnitřním trhem. V případě tohoto návrhu se nejedná o podporu poskytovanou státem nebo ze státních prostředků, zároveň se také nejedná o neselektivní opatření, tudíž by se o nedovolenou veřejnou podporu jednat nemělo.

Závěr:

Navržená úprava je slučitelná s právem EU s výjimkou definice přeshraničního zaměstnance v nově navrženém znění § 2 odst. 1 písm. d) zákona o kompenzačním bonusu.

Nad rámec posouzení slučitelnosti upozorňujeme, že v § 8 a § 9 návrhu zákona je chybně uveden zákon č. 177/2020 Sb. jako zákon č. 177/2000 Sb.

Tento informační podklad je zpracován k uvedenému číslu sněmovního tisku a nereflextuje eventuální pozdější pozměňovací návrhy.

Materiál byl Parlamentním institutem zpracován na základě usnesení organizačního výboru Poslanecké sněmovny č. 168, II. volební období.

⁶ Nařízení Rady (EU) 2015/1589 ze dne 13. července 2015, kterým se stanoví prováděcí pravidla k čl. 108 SFEU